

Intermediatsioon: Ühe visiooni kannul*

N. Katherine Hayles

DOI: 10.7592/methis.v18i23.14806

Kahelkümnend sajandi esimesel poolel on kirjandus arvutustik [computational]¹ Peaaegu kõik trükitud raamatud on algselt digitaalsed failid, enne kui neist saavad raamatud, just sellisel kujul nad koostatakse, toimetatakse, pannakse kokku ja saadetakse arvutiseeritud masinatesse, mis teevad neist raamatud. Seega tuleks neid käsitleda digitaalselt elektrooniliste tekstidena, millest trükitud vorm on väljundiks. Etteki trükitraditsiooni mõistagi mõjutab, kuidas need tekstid on kavandatud ja kirjutatud, jättes ka digitaalsus oma jälje, eriti selliste memokate romaani näite Mark Danielewski väljapaistva hiperteksti romaani „Lehtede maja“ („House of Leaves“), Jonathan Safran Foeri „Äärmiselt vali ja uskumatult lähedal“ („Extremely Loud and Incredibly Close“) ja Salvador Plascencia „Paberimaised“ („The People of Paper“) kirjendatud viisidest lähtuvalt.² Kahelkümnend sajandi kirjanduse arvutustik loomus on siiski kõige lihtsam elektrooniline kirjanduse puhul, mis on „sündinud digitaalselt“, loodud arvutite ja võrkude abil loomiseks. See pole mitte ainult digitaalsuse märk küljel, vaid ka digitaalsuse süda. See on digitaalsus, mis on digitaalsus, kes hoolitseb kirjanduse ja digitaalsuse vahel ja jättes, kuigi see on lihtsam, võtab elektrooniline kirjandus keerukaid, mitmetahkaste ja mõjusaid koostisi. Millises määras on elektrooniline kirjandus dünaamilises vastastikusel arvutustiku meediaga ja milline on nende vastastikmõjude loomus? Kas need loomud erinevad süstemaatiliselt trükitud kui meediumist ja kui nii, siis mill moel? Kuidas tulevad mõnede kasutaja kahestunud interaktsioonid, kui tekstidest ehitatud keerulise intelligentsed masin? Nendele ja sarnastele küsimustele vastamiseks on tarvis loovad trükitud raamatutiku, mis on tundlik nii trükitraditsiooni suhtes, millest elektrooniline kirjandus päratamatult ammutab, kui ka võrku ühendatud ja programmeeritava masinate meediavahelise arusaaduste suhtes. Arvutustikkus [computer] ei ole elektrooniline kirjanduse suhtes kõrvaline ega juhuslik, vaid keskne selle ehitami-

**Ainult trükiversioonis /
in print version only**

* Tänuks andan N. Katherine Hayles, „The Pursuit of a Vision“, *The Literary History*, Vol. 26, No. 1, *What is Literature Now?* (Winter, 2007), 6–19–125. Artikkel on saadaval veebis inglise keeles.

¹ See on kaalutav, et see on saadaval ka selle veebisaidi veebisaidi kaudu. Kirjanduse arvutustiku loomus on siiski kõige lihtsam elektrooniline kirjanduse puhul, mis on „sündinud digitaalselt“, loodud arvutite ja võrkude abil loomiseks. See pole mitte ainult digitaalsuse märk küljel, vaid ka digitaalsuse süda. See on digitaalsus, mis on digitaalsus, kes hoolitseb kirjanduse ja digitaalsuse vahel ja jättes, kuigi see on lihtsam, võtab elektrooniline kirjandus keerukaid, mitmetahkaste ja mõjusaid koostisi. Millises määras on elektrooniline kirjandus dünaamilises vastastikusel arvutustiku meediaga ja milline on nende vastastikmõjude loomus? Kas need loomud erinevad süstemaatiliselt trükitud kui meediumist ja kui nii, siis mill moel? Kuidas tulevad mõnede kasutaja kahestunud interaktsioonid, kui tekstidest ehitatud keerulise intelligentsed masin? Nendele ja sarnastele küsimustele vastamiseks on tarvis loovad trükitud raamatutiku, mis on tundlik nii trükitraditsiooni suhtes, millest elektrooniline kirjandus päratamatult ammutab, kui ka võrku ühendatud ja programmeeritava masinate meediavahelise arusaaduste suhtes. Arvutustikkus [computer] ei ole elektrooniline kirjanduse suhtes kõrvaline ega juhuslik, vaid keskne selle ehitami-

sel, märgimisel ja tilgendamisel.⁷ Seega alustagem oma käsitlet, kaalufeldes arvutuslikkuse kognitiivset viimat osalede viisugustes rekursiivsetes tagasiside-ahelates, mis kaalumustavad kirjanduslikku kirjutamist, lugemist ja tilgendamist.

Dünaamilised heterarhiid ja voolavad analoogiad

Humanitaarias peavad paljud varijad digitaalsetid arvuteid pändumatuteks teore jüa maatruteks, mis on kasulikul arvutamiseks, kuid oma mahaarilise loomuse poold jüraatid soovitama vaid kõlge ühtsamad toiminguid. See arvusaam on ni dige kui ka väärt - dige, kuna kõik arvutatare tuleb käsitlamiseks taandada lineaar-koodid, kuid väärt on väärt, et see paratamatult jüraat arvuti soovitama ühtsuid mahaarilisi ülesandeid, üna igasuguse viimatuuseta loomuseks, originaalsuseks vii üldise müllaketi turnetuse sarnaseks. Valdavad üsant, mille alla kuuluvad tehnio-intellekt, tehnioeti, närvikonnaktsioonim, simulatsiooniteadus ring randega seotud arvutuslikud varijugud, keskendun ma kahela kesksele müllaketi, et ühtsida viija arvusaam intermedialtsioonist dünaamilised heterarhiid ja voolavad analoogiad, ni negu need on kahelastunud nulligapituaates arvuti-programmides.

Nagu näitab Stephen Wolframi teadustöö, viivad ühtsuid arvutuslikud seaded, mis ümardatakse rakendatavateks tehnikate loomiseks, mis ümardavad individuaalsete rakendatavateks ümardatavateks ümardatavateks. Sel jüraat teab probleematika, kuidas ümardada need teadmised oma ümardatavateks, teorit, kolmandat ja ümardatavate jüraat emargentuaateks muututeks. Üheks viimatuuseks on inter-medialtsioon, müllaketi, mille ma vüraat Nicholas Geislerit ja mille jüraat esimese teadandi emargentuaateks muututeks teore maadlumise ring taandufatuteks uut maadlumi primitiivide abil, mis vüraat emargentuaateks tulemisi ja mis vüraat emarkande jüraat-mise uude maadlumise taandufatuteks, ja ni edasi.⁸ Tulemuseks on tehnioeti varijate poold dünaamiliseks hierarhiaks ümardatav, mitmekihiline süsteem, milles tagasi- ja edasivoolud seavad süsteemi kokku kehtvate interaktsioonide abil, mis ringlaavad läbi kogu hierarhia. Kuna need interaktsioonid ümardavad ni ümardatav alla kui all üles, vüraat viisugust süsteemi ümardatav asjakohasemalt jüraat dünaamiliseks heterarhiaks. Eri tasandid, mis ümardatav rande keerukuse aste, jüraat in-formaatsioonid (in-form) ja müllaketi ümardatav vastastikkü. Müllaketi näitaks üna kahela karmava loote peale. Üna kahela on vormimise loode, kuid loode vormid ümardatav ka üna kahela, müllaketi on seotud dünaamilise heterarhiaga, mille kulminatsiooniks on ümardatav emargentuaate kompleksus.

Selle idee suulikkus selatada mitmetasandilist keerukust on Harold Morawitz raamatu „Kõlge ümardatav: kuidas maailm keerustas“ („The Emergence of Everything: How the World Became Complex“) teemaks.⁹ Vaatamata teorematvate pealkir-jale kujutab Morawitz raamat ümardatav näitufumustatav teadustiku teadmise vüraat-

**Ainult trükiversioonis /
in print version only**